శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

మహర్షి వేదవ్యాసప్రణీతం శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ తృతీయస్కంధే ఏకవింశోఽధ్యాయః ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

శ్రీ రంగరామానుజ మహాదేశికన్

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ తృతీయస్కంధే ఏకవింశోఽధ్యాయః ॥

విదుర ఉవాచ
స్వాయంభువస్య చ మనోర్వంశః పరమసమ్మతః।
కథ్యతాం భగవన్ యత్ర మైథునేనైధిరే ప్రజాః ॥ **1** ॥

ప్రియవ్రతోత్తానపాదౌ సుతౌ స్వాయంభువస్య వై।
యథాధర్మం జుగుపతుః సప్తద్వీపవతీం మహీం ॥ **2** ॥

తస్య వై దుహితా బ్రహ్మన్ దేవహూతీతి విశ్రుతా।
పత్నీ ప్రజాపతేరుక్తా కర్దమస్య త్వయానఘ ॥ **3** ॥

తస్యాం స వై మహాయోగీ యుక్తాయాం యోగలక్షణైః।
ససర్జ కతిధా వీర్యం తన్మే శుశ్రూషవే వద ॥ **4** ॥

రుచిర్యో భగవాన్ బ్రహ్మన్ దక్షో వా బ్రహ్మణః సుతః।
యథా ససర్జ భూతాని లబ్ధ్వా భార్యాం చ మానవీం ॥ **5** ॥

మైత్రేయ ఉవాచ
ప్రజాః సృజేతి భగవాన్ కర్దమో బ్రహ్మణోదితః।
సరస్వత్యాం తపస్తేపే సహస్రాణాం సమా దశ ॥ **6** ॥

తతః సమాధియుక్తేన క్రియాయోగేన కర్దమః।
సంప్రపేదే హరిం భక్త్యా ప్రపన్నవరదాశుషం ॥ **7** ॥

తావత్ప్రసన్నో భగవాన్ పుష్కరాక్షః కృతే యుగే।
దర్శయామాస తం క్షత్తః శాబ్దం బ్రహ్మ దధద్వపుః ॥ **8** ॥

స తం విరజమర్కాభం సితపద్మోత్పలస్రజం।
స్నిగ్ధనీలాలకవ్రాతవక్త్రాబ్జం విరజోఽంబరం ॥ **9** ॥

కిరీటినం కుండలినం శంఖచక్రగదాధరం।
శ్వేతోత్పలక్రీడనకం మనఃస్పర్శస్మితేక్షణం ॥ **10** ॥

విన్యస్తచరణాంభోజమంసదేశే గరుత్మతః।
దృష్ట్వా ఖేఽవస్థితం వక్షఃశ్రియం కౌస్తుభకంధరం ॥ **11** ॥

జాతహర్షోఽపతన్మూర్ధ్నా క్షితౌ లబ్ధమనోరథః।
గీర్భిస్త్వభ్యగృణాత్ప్రీతిస్వభావాత్మా కృతాంజలిః ॥ **12** ॥

ఋషిరువాచ
జుష్టం బతాద్యాఖిలసత్త్వరాశేః
సాంసిద్ధ్యమక్ష్ణోస్తవ దర్శనాన్నః।
యద్దర్శనం జన్మభిరీడ్య సద్భి -
రాశాసతే యోగినో రూఢయోగాః ॥ **13** ॥

యే మాయయా తే హతమేధసస్త్వ -
త్పాదారవిందం భవసింధుపోతం।
ఉపాసతే కామలవాయ తేషాం
రాసీశ కామాన్నిరయేఽపి యే స్యుః ॥ **14** ॥

తథా స చాహం పరివోఢుకామః
సమానశీలాం గృహమేధధేనుం।
ఉపేయివాన్ మూలమశేషమూలం
దురాశయః కామదుఘాంఘ్రిపస్య ॥ **15** ॥

ప్రజాపతేస్తే వచసాధీశ తంత్యా
లోకః కిలాయం కామహతోఽనుబద్ధః।
అహం చ లోకానుగతో వహామి
బలిం చ శుక్లానిమిషాయ తుభ్యం ॥ **16** ॥

లోకాంశ్చ లోకానుగతాన్ పశూంశ్చ
హిత్వా శ్రితాస్తే చరణాతపత్రం।
పరస్పరం త్వద్గుణవాదసీధు -
పీయూషనిర్యాపితదేహధర్మాః ॥ **17** ॥

న తేఽజరాక్షభ్రమిరాయురేషాం
త్రయోదశారం త్రిశతం షష్టిపర్వ।
షణ్నేమ్యనంతచ్ఛది యత్త్రిణాభి -
కరాలస్రోతో జగదాచ్ఛిద్య ధావత్ ॥ **18** ॥

ఏకః స్వయం సంజగతః సిసృక్షయా -
ద్వితీయయాఽఽత్మన్నధియోగమాయయా।
సృజస్యదః పాసి పునర్గ్రసిష్యసే
యథోర్ణనాభిర్భగవన్ స్వశక్తిభిః ॥ **19** ॥

నైతద్బతాధీశ పదం తవేప్సితం
యన్మాయయా నస్తనుషే భూతసూక్ష్మం।
అనుగ్రహాయాస్త్వపి యర్హి మాయయా
లసత్తులస్యా తనువా విలక్షితః ॥ **20** ॥

తం త్వానుభూత్యోపరతక్రియార్థం
స్వమాయయా వర్తితలోకతంత్రం।
నమామ్యభీక్ష్ణం నమనీయపాద -
సరోజమల్పీయసి కామవర్షం ॥ **21** ॥

ఋషిరువాచ
ఇత్యవ్యలీకం ప్రణుతోఽబ్జనాభ -
స్తమాబభాషే వచసామృతేన ।
సుపర్ణపక్షోపరి రోచమానః
ప్రేమస్మితోద్వీక్షణవిభ్రమద్భ్రూః ॥ **22** ॥

శ్రీభగవానువాచ
విదిత్వా తవ చైత్యం మే పురైవ సమయోజి తత్ ।
యదర్థమాత్మనియమైస్త్వయైవాహం సమర్చితః ॥ **23** ॥

న వై జాతు మృషైవ స్యాత్ప్రజాధ్యక్ష మదర్హణం ।
భవద్విధేష్వతితరాం మయి సంగృభితాత్మనాం ॥ **24** ॥

ప్రజాపతిసుతః సమ్రాణ్మనుర్విఖ్యాతమంగలః ।
బ్రహ్మావర్తం యోఽధివసన్ శాస్తి సప్తార్ణవాం మహీం ॥ **25** ॥

స చేహ విప్ర రాజర్షిర్మహిష్యా శతరూపయా ।
ఆయాస్యతి దిదృక్షుస్త్వాం పరశ్వో ధర్మకోవిదః ॥ **26** ॥

ఆత్మజామసితాపాంగీం వయఃశీలగుణాన్వితాం ।
మృగయంతీం పతిం దాస్యత్యనురూపాయ తే ప్రభో ॥ **27** ॥

సమాహితం తే హృదయం యత్రేమాన్ పరివత్సరాన్ ।
సా త్వాం బ్రహ్మన్నృపవధూః కామమాశు భజిష్యతి ॥ **28** ॥

యా త ఆత్మభృతం వీర్యం నవధా ప్రసవిష్యతి ।
వీర్యే త్వదీయే ఋషయ ఆధాస్యంత్యంజసాఽఽత్మనః ॥ **29** ॥

త్వం చ సమ్యగనుష్ఠాయ నిదేశం మ ఉశత్తమః ।
మయి తీర్థీకృతాశేషక్రియార్థో మాం ప్రపత్స్యసే ॥ **30** ॥

కృత్వా దయాం చ జీవేషు దత్త్వా చాభయమాత్మవాన్ ।
మయ్యాత్మానం సహ జగద్ద్రక్ష్యస్యాత్మని చాపి మాం ॥ **31** ॥

సహాహం స్వాంశకలయా త్వద్వీర్యేణ మహామునే ।
తవ క్షేత్రే దేవహూత్యాం ప్రణేష్యే తత్త్వసంహితాం ॥ **32** ॥

మైత్రేయ ఉవాచ
ఏవం తమనుభాష్యాథ భగవాన్ ప్రత్యగక్షజః ।
జగామ బిందుసరసః సరస్వత్యా పరిశ్రితాత్ ॥ **33** ॥

నిరీక్షతస్తస్య యయావశేష -
సిద్ధేశ్వరాభిష్టుతసిద్ధమార్గః ।
ఆకర్ణయన్ పత్రరథేంద్రపక్షై -
రుచ్చారితం స్తోమముదీర్ణసామ ॥ **34** ॥

అథ సంప్రస్థితే శుక్లే కర్దమో భగవానృషిః ।
ఆస్తే స్మ బిందుసరసి తం కాలం ప్రతిపాలయన్ ॥ **35** ॥

మనుః స్యందనమాస్థాయ శాతకౌంభపరిచ్ఛదం ।
ఆరోప్య స్వాం దుహితరం సభార్యః పర్యటన్మహీం ॥ **36** ॥

తస్మిన్ సుధన్వన్నహని భగవాన్ యత్సమాదిశత్ ।
ఉపాయాదాశ్రమపదం మునేః శాంతవ్రతస్య తత్ ॥ **37** ॥

యస్మిన్ భగవతో నేత్రాన్న్యపతన్నశ్రుబిందవః ।
కృపయా సంపరీతస్య ప్రపన్నేఽర్పితయా భృశం ॥ **38** ॥

తద్వై బిందుసరో నామ సరస్వత్యా పరిప్లుతం ।
పుణ్యం శివామృతజలం మహర్షిగణసేవితం ॥ **39** ॥

పుణ్యద్రుమలతాజాలైః కూజత్పుణ్యమృగద్విజైః ।
సర్వర్తుఫలపుష్పాఢ్యం వనరాజిశ్రియాన్వితం ॥ **40** ॥

మత్తద్విజగణైర్జుష్టం మత్తభ్రమరవిభ్రమం ।
మత్తబర్హినటాటోపమాహ్వయన్ మత్తకోకిలం ॥ **41** ॥

కదంబచంపకాశోకకరంజబకులాసనైః ।
కుందమందారకుటజైశ్చూతపోతైరలంకృతం ॥ **42** ॥

కారండవైః ప్లవైర్హంసైః కురరైర్జలకుక్కుటైః ।
సారసైశ్చక్రవాకైశ్చ చకోరైర్వల్గు కూజితం ॥ **43** ॥

తథైవ హరిణైః క్రోడైః శ్వావిద్గవయకుంజరైః ।
గోపుచ్ఛైర్ఋరిభిర్మర్క్కైర్నకులైర్నాభిభిర్వృతం ॥ **44** ॥

ప్రవిశ్య తత్తీర్థవరమాదిరాజః సహాత్మజః ।
దదర్శ మునిమాసీనం తస్మిన్ హుతహుతాశనం ॥ **45** ॥

విద్యోతమానం వపుషా తపస్యుగ్రయుజా చిరం ।
నాతిక్షామం భగవతః స్నిగ్ధాపాంగావలోకనాత్ ।
తద్వ్యాహృతామృతకలాపీయూషశ్రవణేన చ ॥ **46** ॥

ప్రాంశుం పద్మపలాశాక్షం జటిలం చీరవాససం ।
ఉపసంశ్రిత్య మలినం యథార్హణమసంస్కృతం ॥ **47** ॥

అథోటజముపాయాతం నృదేవం ప్రణతం పురః ।
సపర్యయా పర్యగృహ్ణాత్ప్రతినంద్యానురూపయా ॥ **48** ॥

గృహీతార్హణమాసీనం సంయతం ప్రీణయన్ మునిః ।
స్మరన్ భగవదాదేశమిత్యాహ శ్లక్ష్ణయా గిరా ॥ **49** ॥

నూనం చంక్రమణం దేవ సతాం సంరక్షణాయ తే।
వధాయ చాసతాం యస్త్వం హరేః శక్తిర్హి పాలినీ ॥ **50** ॥

యోఽర్కేంద్వగ్నీంద్రవాయూనాం యమధర్మప్రచేతసాం।
రూపాణి స్థాన ఆధత్సే తస్మై శుక్లాయ తే నమః ॥ **51** ॥

న యదా రథమాస్థాయ జైత్రం మణిగణార్పితం।
విస్ఫూర్జచ్చండకోదండో రథేన త్రాసయన్నఘాన్ ॥ **52** ॥

స్వసైన్యచరణక్షుణ్ణం వేపయన్ మండలం భువః।
వికర్షన్ బృహతీం సేనాం పర్యటస్యంశుమానివ ॥ **53** ॥

తదైవ సేతవః సర్వే వర్ణాశ్రమనిబంధనాః।
భగవద్రచితా రాజన్ భిద్యేరన్ బత దస్యుభిః ॥ **54** ॥

అధర్మశ్చ సమేధేత లోలుపైర్వ్యంకుశైర్నృభిః।
శయానే త్వయి లోకోఽయం దస్యుగ్రస్తో వినంక్ష్యతి ॥ **55** ॥

అథాపి పృచ్ఛే త్వాం వీర యదర్థం త్వమిహాగతః।
తద్వయం నిర్వ్యలీకేన ప్రతిపద్యామహే హృదా ॥ **56** ॥

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
తృతీయస్కంధే ఏకవింశోఽధ్యాయః ॥